

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

ARGENTINA – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 31 december 2019

I. SAMMANFATTNING

Argentina är en fungerande demokrati och det institutionella ramverket för de mänskliga rättigheterna har successivt stärkts sedan demokratin återinfördes 1983. Utmaningar föreligger när det gäller rättsväsendets oberoende, fattigdom, urfolks åtnjutande av de mänskliga rättigheterna samt jämställdhet mellan kvinnor och män. Skillnader i provinsernas tillämpning av den federala lagstiftningen påverkar efterlevnaden av landets åtaganden på flera områden.

Fria och rättvisa val hålls regelbundet med ett högt valdeltagande. I parlamentsvalen 2019 var, enligt lag, för första gången varannan kandidat kvinna. Genom en annan nystiftad lag har insynen i hur politiska partier finansierar sina valkampanjer ökat. Båda lagarna kom till på initiativ av landets starka och fritt verkande civilsamhälle.

Bristande förtroende bland allmänheten för statens institutioner utgör en väsentlig utmaning. Rättsväsendet präglas av politisk inblandning och åtnjuter lågt förtroende. FN:s specialrapportörer har riktat kritik mot rättsväsendets bristande självständighet samt säkerhetstjänstens utbredda användning av olagliga telefonavlyssningar i samband med brottsundersökningar.

Under 2019 ledde den ekonomiska nedgången och hög inflation till ökad fattigdom. Utvecklingen har bidragit till ett mer polariserat

samhällsklimat med strejker och protester. I samband med dem har civilsamhällesorganisationer framfört kritik mot polisens våldsanvändning som de anger särskilt har riktats mot organisationer som försvarar urfolkens åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Fackföreningsrörelsen har en stark politisk och ekonomisk ställning på arbetsmarknaden. Samtidigt bedömer Internationella fackliga samorganisationen att systematiska övergrepp av de fackliga rättigheterna förekommer, bland annat genom att fackföreningar kan nekats registrering.

Våld och diskriminering mot hbtq-personer förekommer och en av FN:s oberoende experter har särskilt uppmärksammat våldet mot transkvinnor. Den juridiska processen för att byta kön är okomplicerad och myndighetsbeslut har fattats om att hormonbehandling ska erbjudas kostnadsfritt vid könsbekräftande operationer.

Våld riktat mot kvinnor och flickor utgör fortsatt ett problem för hela samhället, samtidigt uppmärksammas övergreppen i ökad utsträckning av myndigheterna. Abort är endast tillåtet vid fara för kvinnans liv eller efter våldtäkt, men i delar av landet begränsas möjligheten till abort även i dessa fall. Olagliga aborter under osäkra former påverkar särskilt kvinnor som lever i fattigdom.

II. RÄTTSSSTATENS PRINCIPER

Argentinas domstolsväsende består av självständiga domstolar på federal och provinsnivå. Enligt konstitutionen nomineras de fem domarna i Högsta domstolen av presidenten och måste därefter godkännas av senaten med två tredjedelars majoritet. Federala domare i lägre instanser utses genom ett råd bestående av jurister och politiker (*Consejo de la Magistratura*, justitierådet). Rådet har även möjlighet att avsätta domare som inte anses ha fullföljt sitt uppdrag eller har begått brott.

Den politiska process som ligger bakom tillsättning och avsättning av federala domare skapar incitament för domare att anpassa sig efter den rådande politiska kontexten. Detta har yttrat sig i samband med maktskiftet på presidentposten i slutet av 2019, varefter flera domslut

ändrats och korruptionsmisstänkta politiker, som tidigare anhållits i väntan på rättegång, frigivits.

På *World Justice Projects* rättsstatsindex för 2019 placeras Argentina på plats 46 av 126 länder. FN:s specialrapportör för domares och juristers oberoende riktade 2019 kritik mot den dåvarande regeringen för försök att utse ledamöter i Högsta domstolen genom ett presidentdekret utan senatens godkännande. Regeringen bedömdes också ha försökt utnyttja sin majoritet i rådet för att avsätta domare på ett otillbörligt sätt. *Human Rights Watch* menar att rättssektorns oberoende hotats av beslutet att inleda en rättsundersökning mot domaren Alejo Ramos Padilla. Han hade påpekat oegentligheter rörande säkerhetstjänstens agerande i en korruptionsundersökning mot en av den dåvarande regeringens politiska motståndare.

Argentina återfinns på plats 66 av 180 länder på *Transparency Internationals* index över upplevd korruption för 2019, vilket utgör en betydande förbättring mot föregående år. Enligt organisationens nationella motsvarighet har ett antal uppmärksammade rättsfall mot högt uppsatta företrädare, inte minst gällande oegentligheter vid offentliga upphandlingar, fört upp antikorrupsionsarbetet på den politiska dagordningen. Utmaningar kvarstår vad gäller rättssektorns bristande oberoende samt banden mellan antikorrupsionsmyndigheten och den verkställande makten.

Rättssäkerhet

Allmänheten har möjlighet att överklaga domstols- och myndighetsbeslut. I praktiken är dock tillgången till rättsskipning fortfarande begränsad för personer som lever i fattigdom. Under 2017 antogs en lagstiftning som utökar den offentliga rättshjälpen. Det resulterade bland annat i skapandet av det nationella nätverket *Patricinio Juridico* som genom olika rättshjälpscentrum erbjuder gratis juridisk rådgivning till ekonomiskt utsatta grupper. Mellan september 2018 och juni 2019 hanterade nätverket 2 528 fall. Trots att det föreskrivs i konstitutionen, har någon Justitieombudsman inte varit utsedd på federal nivå sedan 2009.

2017 genomförde FN:s arbetsgrupp mot godtyckliga frihetsberövanden ett besök i Argentina. I sin rapport riktar gruppen kritik mot att anhållna som sitter häktade i väntan på rättegång utgör 60 procent av de frihetsberövade. Dessutom påträffades flera fall av frihetsberövade personer som suttit häktade betydligt längre än de maximalt två år som lagen medger. I samband med besök på vissa polisstationer fann arbetsgruppen också att många häktade kvinnor hade barn hos sig.

Polisens utbredda möjligheter att anhålla brottsmisstänkta har enligt samma arbetsgrupp missbrukats på ett sätt som diskriminerar personer tillhörande utsatta samhällsgrupper. Särskild kritik riktats mot massarresteringar vid demonstrationer till stöd för urfolkens rätt till åtnjutande av de mänskliga rättigheterna. FN:s specialrapportör mot rasism uttryckte 2016 kritik gällande urfolks och migranternas begränsade tillgång till rättssystemet. 2019 besöktes Argentina av FN:s arbetsgrupp för personer av afrikanskt ursprung, vilken pekade på en rad fall där polisen använt otillbörligt våld.

2019 riktade FN:s kommitté för migrantarbetare kritik mot ett nytt presidentdekret som gör det lättare att utvisa migranter, vilket ansågs försvaga migranternas rättssäkerhet. Det argentinska inrikesministeriet har hänvisat till att endast drygt 2 400 personer har utvisats och angett att det rör sig om dömda brottslingar.

Transparensen i den offentliga förvaltningen har stärkts av en lag från 2017 som ger medborgare rätt att begära ut information från myndigheter. Enligt Myndigheten för tillgång till offentlig information har informationen som begärts lämnats ut i 90 procent av fallen, och i resterande fall har myndigheten hjälpt medborgare att påtala denna rättighet för de statliga organ som berörts.

I samband med besök i Argentina av FN:s specialrapportör om rätten till privatliv i maj 2019 riktades kritik mot säkerhetstjänstens utbredda användning av telefonavlyssningar i samband med rättsundersökningar. Fall påträffades också där telefonavlyssningar på ett olagligt sätt använts för att övervaka grupper som arbetar med urfolks rättigheter. Den verkställande maktens inflytande över säkerhetstjänsten och dess

inblandning i rättssektorn är ett omdiskuterat ämne i Argentina och den nytillträdde regeringen har aviserat att säkerhetstjänsten ska reformeras.

Straffrihet och ansvarsutkrävande

Under Justitieministeriet finns sedan 2003 ett nationellt program mot straffrihet. Interamerikanska domstolen för de mänskliga rättigheterna belyser i sin rapport från 2016 att straffriheten fortfarande är omfattande när det gäller brott som begås av polis och fängelsepersonal, samt att de utredningar som sker ofta är undermåliga. Enligt en sammanställning från Åklagarmyndigheten i provinsen Buenos Aires gick färre än tre procent av utredningarna om polisvåld vidare till rättegång mellan åren 2014 och 2017.

Diskussioner om straffrihet i Argentina berör ofta de kränkningar av de mänskliga rättigheterna, som begicks under diktaturen 1976–1983, exempelvis försvinnanden, mord och tortyr. Två amnestilagar utfärdades 1986. Från 1987 och under flera år därefter hindrades lagföring av förbrytare från diktaturtiden. Lagarna upphävdes av kongressen 2003 och Högsta domstolen förklarade 2005 att de stred mot konstitutionen. Sedan dess har sammantaget 962 personer fallits i domstol för kränkningar av de mänskliga rättigheterna under militärdiktaturen. Under 2019 fattades domslut i 19 rättsfall.

I november 2017 presenterades en samlingsdom för brott begångna på marinens tortyrcenter ESMA under diktaturen. Bland de dömda finns de huvudåtalade i fallet Dagmar Hagelin; den före detta marinofficeren Alfredo Astiz, som sköt och förde bort Hagelin, och Jorge Eduardo Acosta, som ansvarade för tortyren vid ESMA.

Utredningen av bombattentatet mot det judiska kulturcentret AMIA 1994, då 85 personer omkom, pågår fortfarande. Fallets åklagare, Alberto Nisman, dog under oklara omständigheter 2015. 2017 förkunnade en domare att den tidigare presidenten, numera vicepresidenten, Cristina Fernández de Kirchner misstänks för att ha försvårat rättsprocessen, vilket har föranlett en rättsprocess mot henne. En överklagan avslogs 2018 och domstolen beslutade att Kirchner skulle anhållas i väntan på rättegång. Beslutet har inte kunnat verkställas till följd av hennes immunitet som senator och, sedan december 2019, som vicepresident.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Argentina är en federal republik vars konstitution föreskriver maktindelning mellan den verkställande, lagstiftande och dömande makten. De politiska ämbetena på federal och provinsnivå tillsätts i allmänna och fria val. Systematiskt valfusk har inte förekommit i val. Rätten att bilda politiska partier respekteras överlag.

Presidentval hålls vart fjärde år. Presidenten är stats- och regeringschef och kan väljas för högst två på varandra följande mandatperioder. Det är obligatoriskt att rösta och i president- och parlamentsvalet 2019 deltog 81 procent av landets röstberättigade. 2019 valdes Alberto Fernández till president i första valomgången med 48 procent av rösterna efter en valseger mot den sittande presidenten Mauricio Macri.

Ledamöter i kongressens övre kammare, senaten, innehar mandat på sex år. Medlemmar av kongressens underhus, deputeradekammaren, är valda på fyra år. Kongressval äger rum vartannat år då en tredjedel av senatens och hälften av underhusets mandat förnyas. Efter de senaste valen uppgår kvinnornas andel i underhuset och senaten till 40 respektive 39 procent. Tre av den nuvarande regeringens tjugo ministrar är kvinnor.

I president- och parlamentsvalen 2019 tillämpades för första gången en ny lag som föreskriver att varannan av partiernas kandidater till underhuset och senaten ska vara kvinnor. Partierna följde den nya lagstiftningen, men eftersom listorna oftast toppades av en man utgjordes 60 procent av ledamöterna som valdes in av män.

Även en ny lag om kampanjfinansiering trädde i kraft inför valen 2019. Lagen föreskriver att bidrag ska lämnas genom banköverföring snarare än kontant. Civilsamhällesorganisationen *Poder Ciudadano* framhåller att lagen gör det lättare att spåra privata kampanjbidrag men att problem kvarstår vad gäller missbruket av offentliga medel.

Enligt konstitutionen åtnjuter medlemmarna av den verkställande och lagstiftande makten straffrättslig immunitet. De tidigare presidenterna,

och sedermera senatorerna, Carlos Menem och Cristina Fernández de Kirchner har inte kunnat dömas för brott de åtalats för under sin respektive tid på presidentposten.

I opinionsundersökningen *Latinobarómetro 2018*, framgår att allmänheten upplever att grundläggande samhällsinstitutioner har betydande problem med korruption. Fenomenet anses vara utbrett i regeringen och i statsförvaltningen, samt drabbar även parlamentet, fackföreningar, rättsväsendet och näringslivet. Denna uppfattning bidrar till det låga förtroendet för viktiga samhällsinstitutioner i Argentina.

Det civila samhällets utrymme

Oberoende organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter tillåts bedriva verksamhet i Argentina. Civilsamhället är starkt och spelar en viktig roll i samhället.

Civilsamhällets engagemang i jämställdhets- och transparensfrågor bidrog till ny lagstiftning som antogs 2019 om bland annat transpersoners rättigheter och rättigheten att ta del av offentliga handlingar.

Civilsamhället har också aktivt drivit frågan om utökad aborträtt. Även om lagförslaget om utökad aborträtt röstades ner i senaten 2018 har kampanjen synliggjort debatten och bidragit till att den nya regeringen lovat att behandla frågan.

Nätverket CIVICUS kategoriserar 2019 civilsamhällets utrymme som ”begränsat” vilket motsvarar placering 4 av 5, där 5, ”öppet”, utgör den högsta nivån.

Polisens ingripande i samband med protester har kritiserats av civilsamhällesorganisationer och FN:s arbetsgrupp för personer av afrikanskt ursprung. Vid sitt besök 2017 kritiserade FN:s arbetsgrupp mot godtyckliga frihetsberövanden att bland andra hbtq-personer, migranter och urfolk utsätts för omfattande otillbörliga arresteringar. Fall förekommer också där polisen brukat otillbörligt våld gentemot personer som försvarar rättigheterna för personer med afrikanskt ursprung, vilket uppmärksammats av FN:s arbetsgrupp för personer av afrikanskt ursprung.

Flera civilsamhällesorganisationer, däribland *Observatorio del Derecho Social*, har också riktat kritik mot polisens våldsanvändning i samband med demonstrationer. Enligt organisationen frihetsberövades 1452 personer i samband med protester under perioden 2016-2018, varav majoriteten av de frihetsberövade utgjordes av representanter för civilsamhället och fackföreningsrörelsen.

Det statliga sekretariatet för mänskliga rättigheter och kulturell pluralism samverkar med enskilda organisationer. Utrikesministeriet har ett särskilt organ som verkar för att främja dialog med civilsamhället.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Många av landets fängelser är överfulla och präglas av undermåliga förhållanden enligt *Human Rights Watch* och Interamerikanska kommissionen för mänskliga rättigheter (IACHR). Antalet fängslade har ökat med 55 procent sedan 2006 och överbeläggingsgraden uppgår till 16 procent på federal nivå. Mer än hälften av de frihetsberövade sitter fängslade i provinsen Buenos Aires där överbeläggningen är 110 procent, och förhållandena enligt civilsamhällesorganisationen CELS ofta är undermåliga.

Argentina har inget nationellt system för att registrera fall av tortyr. 2018 gav FN:s specialrapportör mot tortyr sitt stöd till granskningen gjord av FN:s kommitté mot tortyr 2017. Kommittén pekade på förekomsten av institutionaliserat våld från polisens sida, överfulla fängelser, ojämn implementering på provinsnivå av lagstiftning mot tortyr och otydliga mandat för de nationella institutionerna med uppdrag att förebygga tortyr. Positionen som ombudsman mot tortyr har varit vakant sedan 2008.

Myndigheten som ansvarar för intagnas rättigheter har rapporterat 558 fall av tortyr eller misshandel i federala fängelser 2018 och 232 under första halvåret 2019, enligt *Human Rights Watch*. Inga uppgifter

förekommer om mord sanktionerade av statsmakten, utomrättsliga avrättningar eller påtvingade försvinnanden.

Flera fristående organisationer vittnar om en våldskultur i landets fängelser, häkten och inom polisväsendet. Enligt organisationen CELS utövas våld mot intagna rutinmässigt på landets fängelser. *Freedom House* rapporterar om polisvåld, inklusive tortyr, på polisstationer. Godtyckliga gripandet eller tortyr lagförs sällan.

Enligt civilsamhällesorganisationen *Coordinadora contra la Represión Policial e Institucional* (Correpi) orsakade ingripanden från polisen 1303 dödsfall mellan slutet av 2015 till början av 2019.

Civilsamhällesorganisationer har riktat kritik mot att regeringen under den tidigare presidenten Mauricio Macri tog bort vissa begränsningar vad gäller polisens användning av sina tjänstevapen. Regeringen som tillträdde i december 2019 har aviserat återgång till en mer restriktiv hållning.

2019 klassificerades Argentina som ett ursprungs-, transit-, och destinationsland för människohandel, enligt *Trafficking in Persons Report* som årligen ges ut av amerikanska utrikesdepartementet. Offren för sexhandel utgörs av kvinnor, flickor och pojkar från såväl Argentina som andra länder i regionen. Män, kvinnor och barn utgör också offer för tvångsarbete inom bland annat textilindustrin och jordbrukssektorn. Argentina har ratificerat FN:s tilläggsprotokoll om förebyggande, bekämpande och bestraffande av handel med människor, särskilt kvinnor och barn, det så kallade Palermo-protokollet.

Människohandel är förbjudet enligt lag sedan 2008 och ett program som ger stöd till personer som fallit offer för människohandel finns. Enligt *Trafficking in Persons Report* lever Argentina upp till de minimikrav som ställs för att kunna utrota förekomsten av människohandel och landet rankas sedan 2018 i den högsta gruppen, *Tier 1*, som inkluderar de länder som bäst lever upp till kraven för att utrota människohandel. Argentinas förbättrade resultat vad gäller arbetet mot människohandel de senaste åren beror bland annat på att rättsväsendet i större utsträckning inleder förundersökningar, åtar och dömer gärningsmän. Problem föreligger fortsatt i form av otillräckligt stöd till offer, avsaknad av en specifik

budget för det nationella programmet samt brottsrubriceringar som inte fullt ut överensstämmer med Palermoprotokollet.

Dödsstraff

Dödsstraff är förbjudet i Argentina, i fredstid sedan 1853 och i krigstid sedan 2009.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Konstitutionen föreskriver att ingen får frihetsberövas utan en häktningsorder. Misstänkta kan dock anhållas under begränsad tid för förhör efter beslut av polis eller domstol. Flera provinser har lagar som strider mot konstitutionen och som i praktiken innebär att lokala polischefer, utan domslut, kan besluta om häktning och häktningstid. I samband med sitt besök i Argentina 2017 riktade FN:s arbetsgrupp mot godtyckliga frihetsberövanden kritik mot att 60 procent av alla frihetsberövade är häktade i väntan på rättegång. Dessutom påträffades flera fall av frihetsberövade personer som suttit häktade betydligt längre än de två år som lagen medger.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Press- och yttrandefrihet garanteras av konstitutionen. Merparten av det argentinska medieutbudet är fristående från statsmakten och pressfrihet råder. Det finns ett mindre antal statligt ägda tv- och radiokanaler.

Förekomsten av våld mot journalister har ökat de senaste åren, främst i form av polisvåld under gatuprotester i de större städerna. Enligt *Reportrar utan gränser* rapporterades inga fall av mord på journalister 2019. På organisationens pressfrihetsindex för 2019 placeras Argentina på plats 57 av 180 länder.

En utmaning för press- och yttrandefriheten är den höga ägarkoncentrationen i privat massmedia. Insatser för att komma till rätta med ägarkoncentrationen har anklagats ha politiska förtecken, som exempelvis den tidigare presidenten Cristina Fernández de Kirchners rättstvist med medieföretaget Clarín.

Enligt branschorganisationen *Asociación Interamericana de Empresas de Telecomunicaciones* (ASIET) har 80 procent av befolkningen tillgång till internet. Bredbandstjänster är dyra vilket är en utmaning för personer med begränsade ekonomiska resurser.

Medborgare har enligt lag rätt att få ta del av offentlig information från den verkställande, lagstiftande och dömande makten samt från företag, universitet, politiska partier och fackförbund under förutsättning att dessa har mottagit statligt stöd.

Rätten till mötes- och föreningsfrihet

Mötes- och föreningsfriheterna garanteras av konstitutionen och respekteras överlag. Demonstrationer är vanliga och sammandrabbningar förekommer mellan polis och demonstranter. Polisen anklagas ofta för att bruka övervåld i dessa sammanhang. Enligt rapporten *Informe sobre represión y criminalización de la protesta social en Argentina 2016-18*, framtagen av den fackliga organisationen *Observatorio del Derecho Social de CTA A* och människorättsorganisationen *Liberpueblo*, frihetsberövades 1 452 personer i samband med sociala protester under perioden 2016-2018, varav majoriteten utgjordes av representanter för civilsamhället och fackföreningsrörelsen.

Religions- och övertygelsefrihet

Religionsfrihet garanteras av konstitutionen. Majoriteten av befolkningen är katoliker och den katolska kyrkan mottager ekonomiskt stöd från staten. Enligt *Freedom House* har regeringen erkänt 5 300 religiösa organisationer, som därmed erhåller skatteavdrag och statligt stöd.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Fackliga rättigheter och relaterade frågor

Argentina har ratificerat samtliga av den Internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta kärnkonventioner. Konstitutionen ger rätt till betald semester, rimlig lön, värdiga arbetsförhållanden och skydd mot godtycklig uppsägning. Arbetsvillkor och minimilön regleras i lag. Argentinsk lagstiftning förbjuder diskriminering i arbetslivet på grund av

kön, hudfärg, nationalitet, religion, politisk åsikt, ålder eller anslutning till fackförening.

Fackföreningsrörelsen har en stark politisk och ekonomisk ställning och en viktig roll på arbetsmarknaden. I nuläget finns cirka 3 000 fackförbund i Argentina, varav flertalet är del av centralorganisationen *Confederación General del Trabajo* (CGT). Cirka 40 procent av den arbetsföra befolkningen är fackligt anslutna. Strejkrätten är fastställd i lag, även om fackföreningar kan tvingas till 15 dagars medlingsförsök innan de har rätt att inleda en strejk. Båda parter i en konflikt har rätt att begära förhandling.

Vad gäller efterlevnaden av fackliga rättigheter placeras Argentina 2019 på Internationella fackliga samorganisationens (ITUC) *Global Rights Index* på kategori fyra av fem, vilket avser bedömningen att ”systematiska övergrepp av de fackliga rättigheterna” förekommer. ITUC baserar 2019 års placering på att minst 14 fackföreningar har nekats registrering.

En tredjedel av befolkningen var sysselsatt med informella arbeten, enligt OECD. Dessa arbeten präglas av låga löner, långa arbetsdagar, begränsad tillgång till socialt skydd och bristande hälso- och säkerhetsskydd på arbetsplatsen. Av de som utför hushållsnära tjänster var 75 procent kvinnor.

Enligt Världsbanken uppgick den genomsnittliga arbetslösheten under 2019 till 9,8 procent, 8,9 procent för män och 10,9 procent för kvinnor.

Rätten till bästa uppnåeliga fysiska och mentala hälsa

Ansvar för den offentliga vården ligger främst på provinsregeringarna. Sjukvårdssystemet präglas enligt OECD av orättvisor, vilka samvarierar med skillnader i inkomst, sjukvårdsförsäkring och provins. Den förväntade livslängden vid födseln är 73 år för män och 80 år för kvinnor, enligt UNDP:s statistik från 2018. Urfolk har ofta bristfällig tillgång till hälsovård, och de bor i stor utsträckning på landsbygden där tillgången till hälsovård är sämre.

Abort är enligt lag endast tillåtet vid fara för kvinnans liv eller efter våldtäkt. Abort av andra anledningar kan föranleda fängelse i upp till fyra

år. Då flera provinser valt att inte implementera gällande abortlagstiftning beslutade den nyttillträdde hälsoministern 2019 om ett tilläggsprotokoll i syfte att säkerställa att lagstiftningen följs. Hittills har 13 av 24 provinser antagit protokollet.

Risken för åtal driver kvinnor till att utföra osäkra aborter utanför myndigheternas kännedom. Enligt siffror från Hälsoministeriet uppsöker närmare 40 000 kvinnor årligen sjukhus till följd av abortrelaterade komplikationer. 2018 dog 35 kvinnor i samband med aborter, både legala och illegala. Samhällsdebatten om en eventuell utökning av aborträtten är aktiv i Argentina och nyttillträdde presidenten Alberto Fernández har lovat att presentera ett nytt lagförslag om utökad aborträtt under mandatperioden.

Mödradödligheten varierar stort mellan de olika provinserna, varav kvinnor boende utanför städerna löper störst risk att dö i samband med graviditet och förlossning. Enligt Hälsoministeriet avled 2,9 kvinnor per 10 000 levande födda barn under 2017. Bristande tillgång till sjukvård, fattigdom samt illegala aborter är bidragande orsaker till mödradödligheten. Enligt Unicef har barnadödligheten minskat avsevärt de senaste decennierna. 2017 låg barnadödligheten på närmare 9,3 dödsfall per tusen levande födda, enligt statistik från Hälsoministeriet.

Lagen om sexuell och reproduktiv hälsa slår fast att sexuell och reproduktiv hälsa bör ingå i läroplanen för alla årskurser, men enligt en gemensam rapport av Unicef och Utbildningsministeriet från 2018 är undervisningen på området bristfällig. I en rapport från Utbildningsministeriet 2018 framgår att samtliga studenter i årskurs sex visserligen får undervisning i ämnet sex och samlevnad men att kursens innehåll varierar stort mellan provinserna. Bland annat får färre än hälften av eleverna undervisning om sexuell hälsa, preventivmedel och sexuellt- och könsbaserat våld. FN:s kommitté för elimineringen av diskriminering mot kvinnor har uppmanat Argentina att säkerställa att samtliga elever får tillgång till sex- och samlevnadsundervisning i enlighet med lagstiftningen.

Tonårsgraviditeter är vanligare i områden med lägre utbildningsnivå och inkomst. Enligt Hälsoministeriet hade 13 procent av barnen som föddes

2018 en tonåring som mamma. En studie från UNFPA och Hälsoministeriet visade att sju av tio tonårsgraviteter var ofrivilliga. Endast 38 procent av flickorna som fött barn i tonåren går ut grundskolan och andelen arbetslösa bland dem är 21 procent högre jämfört med den övriga befolkningen.

Lagstiftningen gällande behandling av psykisk ohälsa moderniserades 2010, vilket medförde att det obligatoriska omhändertagandet vid psykisk sjukdom togs bort. FN:s arbetsgrupp mot godtyckliga frihetsberövanden har välkomnat lagen, men noterade samtidigt brister i implementering vid sitt besök 2017. Bland annat identifierades fall där individer suttit på institutioner i över 60 år.

Vattenbrist råder i delar av landet. En aktuell fråga rör gruvdriftens inverkan på vattentillgången i provinsen Mendoza. Efter omfattande demonstrationer i december 2019 valde provinsregeringen att dra tillbaka ett lagförslag som skulle främja gruvnäringen men riskerade påverka vattenförsörjningen negativt.

Rätten till utbildning

Enligt konstitutionen har alla invånare rätt till avgiftsfri undervisning. Lagen fastställer tretton års obligatorisk skolgång samt obligatorisk förskola från fyra års ålder. Enligt UNDP:s rapport om mänsklig utveckling 2019 är cirka 99 procent av personer över femton år läs- och skrivkunniga i Argentina. Av befolkningen över 25 år har 66 procent av kvinnorna och 63 procent av männen genomgått gymnasieutbildning.

Grundskola, gymnasium och högre utbildning är kostnadsfria, men många går i avgiftsbelagda privatskolor. Att tillhandahålla skolundervisning är främst ett ansvar för provinserna och resurserna de avsätter och kvaliteten som uppnås varierar kraftigt. Statens utgifter för utbildning ska enligt lag motsvara minst sex procent av BNP, men enligt Världsbanken uppgick siffran till 5,5 procent 2017.

Allt fler barn går i skolan, men tillgången till utbildning skiljer sig mellan olika provinser och samhällsklasser. Skolnärvaron under 2018 för barn mellan 15 och 17 år var 83 procent i städerna och 66 procent på landsbygden. Endast hälften av ungdomarna går färdigt gymnasiet innan

de fyllt 20 år. Enligt siffror från myndigheterna har fem procent av flickorna i gymnasiet barn, alternativt väntar barn, och UNFPA framhåller att detta begränsar deras möjligheter att slutföra sina studier.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

I UNDP:s index för mänsklig utveckling rankas Argentina 2019 på plats 48 av 189 länder. 2019 har den ekonomiska nedgången och den höga inflationen bidragit till att fattigdomen ökat. Drygt en tredjedel av befolkningen uppskattas leva i fattigdom, enligt den nationella definitionen. Enligt Världsbankens definition (5,5 USD om dagen) lever tio procent av befolkningen i fattigdom. Fattigdomsökningen beror framförallt på fallande reallöner. Ett relativt väl utvecklat socialt skyddsnet med barnbidrag och pensioner har hämmat ökningen.

Enligt statistikmyndigheten INDEC har 81 procent av hushållen tillgång till tillfredsställande bostäder, 90 procent till vatten och 71 procent till kloaksystem. Sett till andel av befolkningen är fattigdomen högst i de nordöstra delarna av landet, men i absoluta termer bor de flesta människor i fattigdom i förstäder till huvudstaden Buenos Aires.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Kvinnor tjänar enligt statistikmyndigheten INDEC i genomsnitt 28 procent mindre än män, främst till följd av överrepresentation i låglönesektorer som service, vård och utbildning. Kvinnors arbetskraftsdeltagande ligger på 48 procent i åldrarna 15 och 64 år, att jämföra med 71 procent för männen.

Könsbaserademord på kvinnor, så kallade *femicides* är ett samhällsproblem som fått ökad politisk och medial uppmärksamhet. 2019 registrerades 299 könsmotiverade mord i Argentina, en ökning på tio procent i jämförelse med föregående år. 67 procent av de könsmotiverade morden utfördes av en partner eller före detta partner. Enligt *Amnesty International* utnyttjades endast 7,5 procent av budgeten som avsattes för att motverka våld mot kvinnor och flickor 2019.

Det rättsliga ramverket för att bekämpa könsmotiverade mord har successivt stärkts. Stödet för kvinnor som drabbats har utökats, exempelvis genom lagen *Ley Brisa*, genom vilka brottsoffer får ekonomiskt stöd. 2019 infördes lagen *Ley Micaela*, med syfte att förebygga våld genom krav på att statsanställda deltar i utbildningsinsatser om våld mot kvinnor och flickor.

Barnets rättigheter

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, är införlivad i Argentinas konstitution sedan 1994, men alla provinser har inte anpassat sin lagstiftning i enlighet med den. Kongressen har inte utsett någon barnombudsman, trots att detta föreskrivs i landets barnrättslagstiftning.

En särskild lag om fullt skydd för barns och ungdomars rättigheter finns och syftar till att samordna regler och institutioner för att skydda deras rättigheter. Lagen anger bland annat att barn och unga har rätt att komma till tals, rätt till personlig integritet och privatliv.

Alla personer under 18 år definieras som barn. Barn under 16 år får enligt lag inte arbeta och vissa typer av arbeten är tillåtna först från 18 års ålder. Enligt en nationell undersökning om barn och ungdomar genomförd av Arbetsmarknadsministeriet, ILO och Unicef 2017 utför nio procent av barnen mellan fem och femton år någon typ av arbete, framförallt informella arbeten i tjänstesektorn.

Tre fjärdedelar av alla övergrepp mot barn sker i deras hem enligt landets myndigheter. I 40 procent av fallen är förövaren barnets pappa.

Mer än hälften av barnen lever i fattigdom och barnfattigdomen har ökat under 2018 och 2019. Offentliga satsningar som inriktas på barn och ungdomar har minskat i reala termer eftersom de, till skillnad från flera andra utgiftsområden, inte omfattas av automatiska inflationsjusteringar.

Argentina har under de senaste åren ökat tillgången till förskolan. Sedan 2014 råder obligatorisk förskola för barn mellan fyra och fem år. Parlamentets underhus antog 2016 en lag om obligatorisk förskola från tre år, men denna har ännu inte behandlats i senaten. Idag har nästan

samtliga femåriga barn tillgång till förskola, men i yngre åldrar varierar tillgången mellan olika regioner och samhällsgrupper.

Många föräldrar använder fysisk bestraffning som disciplinär åtgärd. FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (UNHCHR) har kritiserat att aga i hemmet, skolor eller inom barnomsorgen inte är förbjudet i lag. Ungdomsanstalter finns för barn under 16 år som döms för brott. Lagen tillåter att barn under fyra år får befinna sig i fängelser tillsammans med sina fängslade mammor.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Konstitutionen förbjuder diskriminering på grund av hudfärg och nationalitet. Den statliga myndigheten INADI har i uppgift att motverka diskriminering, rasism och xenofobi. Urfolks rättigheter bevakas av myndigheten INAI, vars budget minskat 38 procent i reala termer under 2018 och 2019.

Urfolk utgör ca 2,4 procent av landets befolkning. Runt 70 procent av urfolken på landsbygden saknar erkännande av äganderätten till sin mark. Endast elva av landets 23 provinser har konstitutionellt skydd för urfolkens rättigheter.

FN:s arbetsgrupp mot godtyckliga frihetsberövanden har riktat kritik mot massarresteringar vid demonstrationer som genomförts till stöd för urfolkens rättigheter. FN:s specialrapportör mot rasism uttryckte 2016 kritik gällande urfolks och migranternas begränsade tillgång till rättssystemet. 2019 fick Argentina besök av FN:s arbetsgrupp för personer av afrikanskt ursprung, som bland annat kritiserade polisen för diskriminering och användande av otillbörligt våld i samband med ingripanden mot personer med afrikanskt ursprung.

I Argentina finns Latinamerikas största judiska minoritet. Den judiska centralorganisationen DAIA tog emot 834 anmälningar om antisemitism under 2018, varav 90 procent gällde övergrepp online.

Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet ingår inte i den federala lagstiftningen mot diskriminering, men är förbjudet enligt lag inom statlig förvaltning samt i vissa provinser. Hatbrott med motiv som rör sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck är straffbart.

Argentina blev 2010 det första latinamerikanska landet att legalisera samkönade äktenskap. 2014 tillsattes en ombudsman för hbtq-personer i huvudstaden Buenos Aires genom ett samarbete mellan staden och den nationella sammanslutningen för hbtq-personer (FALGBT).

Våld mot hbtq-personer förekommer och 2018 begicks 147 hatbrott mot hbtq-personer enligt justiteombudsmannakontoret. FN:s oberoende expert mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet uttryckte oro för våldet mot transkvinnor i samband med sitt besök i landet 2018.

Personer över 18 år har rätt att välja könsidentitet. Processen för att ansöka om ändrad könsidentitet är enkel och kräver inte rättsligt godkännande. I slutet av 2019 beslutade myndigheterna att erbjuda kostnadsfri hormonbehandling i samband med könsbekräftande operation.

Flyktingars och migranters rättigheter

Ett flertal lagar reglerar migranters rättigheter; de fastställer migration som en grundläggande och obestridlig rättighet, skyddar migranters rättigheter och tillgång till utbildning och sjukvård samt ålägger arbetsgivare att följa arbetsrättslagstiftningen oberoende av en anställds migrationsstatus.

Sammanlagt 8 000 flyktingar befinner sig i Argentina, varav majoriteten kommer från andra länder i Latinamerika. Argentina deltar i vidarebosättningsmekanismen *Emerging Resettlement Countries Joint Support Mechanism* (ERCM) genom vilken landet har tagit emot 443 flyktingar från Syrien. 180 000 migranter från Venezuela beräknas befinna sig i Argentina.

2019 riktade FN:s kommitté för migrantarbetare kritik mot ett presidentdekret som syftar till att underlätta utvisning av migranter och innebär att deportationer måste överklagas inom tre dagar, något som anses försvaga migranternas rättssäkerhet. Högsta domstolens bedömning att dekretet bryter mot konstitutionen har överklagats av regeringen. Det argentinska inrikesministeriet har hänvisat till att endast drygt 2 400 migranter har deporterats och att det rör sig om dömda brottslingar.

Kommittén har också uppmärksammat att migranter från Afrika utsatts för övergrepp av polisen. Regeringen har framfört att det omfattar migranter verksamma inom informell gatuhandel, varav endast en minoritet av dem som bedriver gatuhandel befinner sig lagligt i landet. Utredningar pågår mot de poliser som utfört de påstådda övergreppen.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Argentina har ratificerat FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Argentina har även ratificerat den interamerikanska konventionen om avskaffande av all form av diskriminering mot personer med funktionsnedsättning. Flera nationella lagar syftar till att skydda rättigheter för personer med funktionsnedsättning, bland annat rätten till vård, utbildning och social trygghet.

I enlighet med lagen om tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning har åtgärder vidtagits för att förbättra tillgängligheten i bland annat kollektivtrafiken. Vidare ska, enligt lag, personer med funktionsnedsättning utgöra minst fyra procent av de anställda inom den federala regeringen. Utmaningar kvarstår när det gäller att implementera lagstiftningen i praktiken, till exempel saknar en tredjedel av tunnelbanestationerna i Buenos Aires både hiss och rulltrappa, och andelen anställda med funktionsnedsättning inom den federala regeringen uppgår till mindre än en procent.

VII. Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Argentina

Regeringens demokratisatsning, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Argentina. Sveriges ambassad samverkar med näringslivet för att främja hållbart företagande. I den offentliga diplomatin lyfter Sverige särskilt fram jämställdhetsfrågor inom ramen för den feministiska utrikespolitiken. Ambassaden anordnar årligen initiativ om hbtq-rättigheter på den internationella dagen mot homofobi, transfobi och bifobi (IDAHOT) och deltog under 2019, som enda ambassad, på Prideparaden i Buenos Aires. Svenska pingstmissionen, Union to Union, och Forum Syd är svenska civilsamhällesorganisationer aktiva i Argentina. Även Rädda barnen, Läkare utan gränser, Amnesty International och Transparency International, genom sin lokala motsvarighet Poder Ciudadano, är verksamma i landet.

EU stöder lokala civilsamhällesorganisationer på tre huvudområden; motverkan av våld på fängelser och tortyr, främjande av pressetik, samt förebyggande av våld mot kvinnor och flickor. I april 2019 hölls den senaste dialogen om mänskliga rättigheter med Argentinas Utrikesrespektive Justitieministerium under EU-delegationens ledning. Den senaste granskningen av Argentina i FN:s universella granskningsmekanism Universal Periodic Review (UPR) ägde rum den 6 november 2017. Sveriges rekommendationer rörde implementering av den nationella strategin för avskaffande av våld mot kvinnor 2017–2019; införande av förbud mot bestraffning av barn; och förhållandena för frihetsberövade på fängelser, häkten och polisstationer. Argentina har accepterat rekommendationerna.

Argentina har ett nära samarbete med FN-systemet och UNDP, UN Women, ILO, Unicef och UNHCR har kontor i landet. Under 2019 har besök genomförts av bland annat FN:s specialrapportör om rätten till privatliv och FN:s arbetsgrupp för personer av afrikanskt ursprung. Argentina valdes in som medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter för perioden 2019- 2021 och var biträdande ordförande under 2019.

VIII. RATIFICERING AV CENTRALA KONVENTIONER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)* ratificerades år 1986. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt och det tillhörande protokollet om avskaffandet av dödsstraffet ratificerades år 1986 respektive år 2008.

Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)* ratificerades år 1986. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2011.

Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (ICERD)* ratificerades år 1968.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering av kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)* ratificerades år 1985. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2007.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)* ratificerades år 1986. Det tillhörande protokollet om förebyggande av tortyr ratificerades år 2004.

Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)* ratificerades år 1990. Det tillhörande protokollet om barns indragning i väpnade konflikter ratificerades år 2002. Det tillhörande protokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2003. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2015.

Internationella konventionen om skydd för migrantarbetare och deras familjers rättigheter, *International Convention on the Protection of the Rights of*

All Migrant Workers and Members of their Families (ICRMW), ratificerades år 2007.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)* ratificerades år 2008. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2008.

Internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden, *International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances (ICED)* ratificerades år 2007.

1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning, *Convention Relating to the Status of Refugees (Refugee Convention)* ratificerades år 1961. Det tillhörande protokollet ratificerades år 1967.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *Rome Statute of the International Criminal Court (ICC)* ratificerades år 2001.

Regionala instrument

Amerikanska konventionen om de mänskliga rättigheterna, *American Convention on Human Rights*, ratificerades år 1984. Det tillhörande protokollet om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ratificerades år 2003. Det tillhörande protokollet om avskaffandet av dödsstraffet ratificerades år 2008.

Interamerikanska konventionen om att förebygga och bestraffa tortyr, *Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture*, ratificerades år 1988.

Interamerikanska konventionen om att förebygga, bestraffa och eliminera våld mot kvinnor, *Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women*, ratificerades år 1996.

Erkännande av Interamerikanska domstolens (IACHR) jurisdiktion, accepterades år 1984.